

Otevřený dopis a výzva k diskusi o odborném vzdělávání

Redakce časopisu Automa obdržela žádost o zveřejnění otevřeného dopisu:

Vážený pan
Ing. Robert Plaga, Ph.D.,
ministr školství, mládeže a tělovýchovy

Vážený pane ministře,
valná hromada Asociace středních průmyslových škol ČR Vás vyzývá, abyste bezodkladně zahájil seriózní debatu s řediteli středních průmyslových škol o budoucnosti tohoto pro společnost nezbytného segmentu českého školství, především v oblasti dostatečného financování, personálního zabezpečení výuky, snížení administrativní zátěže a řešení dalších problémů, zvláště v současné době přechodu českého průmyslu na úroveň 4.0. Žádáme o stanovení konkrétního místa a termínu, kdy se budeme moci osobně setkat a zahájit debatu.

S pozdravem
Ing. Jiří Zajíček
Předseda Asociace SPŠ ČR

Výzva byla odeslána 4. října 2019. Průvodní mail ještě obsahoval vysvětlení:

Vážený pane ministře,
všichni členové Asociace středních průmyslových škol ČR byli velice zklamáni Vaší neúčastí na jednání Valné hromady Asociace SPŠ ČR, na kterou jsme Vás dlouho předem pozvali. Sice chápou, že jste časově velice zaneprázdněn, ale přesto by uvítali osobní diskusi k problematice odborného školství, ke které Vás vyzývají otevřeným dopisem v příloze. Pevně věřím, že se Vám podaří co možná nejdříve najít vhodný termín, ve kterém bychom se mohli setkat.

Děkuji. S pozdravem
Ing. Jiří Zajíček
Předseda Asociace SPŠ ČR

K výzvě se připojujeme i za redakci časopisu Automa. Na svých tištěných stránkách i na webu www.automa.cz oslovujeme široký okruh zájemců o automatizační techniku a související obory. Komunikujeme s odborníky z praxe, s vědeckými pracovníky i s učiteli odborných škol všech stupňů. Svými články a učebními texty podporujeme výuku automatizace. Uvědomujeme si složitost problematiky vzdělávání v tomto oboru, který je tematicky velmi široký, náročný na teorii a velmi rychle se rozvíjí. Přitom má strategický význam pro efektivnost výrobních firem a konkurenceschopnost naší ekonomiky. Produkce větší

ny výrobních firem je limitována nedostatkem kvalifikovaných zaměstnanců s technickým vzděláním. Jsme svědky situace, kdy upadla společenská prestiž technických oborů. Studenti (spíše jejich rodiče) preferují obory společenských věd, práva, ekonomie a managementu. Podporují tak „inflaci“ příslušných (mnohdy „obskurních“) škol, jejichž absolventi se pravidelně stávají klienty úřadů práce. Pracovní trh nemůže asimilovat tolik politologů, manažerů, ekonomů a právníků.

Odborné školy se naopak potýkají s nedostatkem uchazečů o studium, s jejich nedostatečnou kvalitou, úrovní znalostí a motivací ke studiu. Mnohdy jsou nuceni snížit latku požadavků, aby vyhověli úrovni svých studentů. Dalším problémem odborných škol je vybavení jejich laboratoří. Technické obory nelze učit jen od stolu a od tabule. Pro kvalitní výuku je potřebné procvičit teoretické znalosti na kvalitních laboratorních úlohách s pomůckami, které odpovídají současné úrovni techniky. Nemá smysl učit moderní techniku na muzejních exponátech. To ale klade velké finanční požadavky na vybavení laboratoří, které je nutné pravidelně modernizovat. Není to jen problém financí. Kvalitní příprava laboratorní úlohy vyžaduje čas, angažovanost, tvořivé úsilí a průběžné studium vyučujícího – a to předpokládá i odpovídající ohodnocení (finanční i kariérní). Pro učitele odborných předmětů je nutné zajistit celoživotní vzdělávání, umožnit jim (uvolnit je a zaplatit) účast na specializovaných seminářích a kurzech (i když někdy firemních a bez certifikátu). Jen tak získají aktuální informace z oboru.

Problém se prohlubuje se současným trendem v oboru automatizace, která integruje dosud oddělené obory, využívá principy distribuovaného řízení, nejrůznější formy komunikace mezi dílčími procesy a komponentami, vyspělé algoritmy řízení včetně robotizace, logistiky a umělé inteligence. Automatizaci je v současnosti nutné chápat ve všech souvislostech jako globální a široce rozvětvený obor. Tento trend je obvykle označován jako průmysl 4. 0. Mnohé další související obory jsou rovněž označovány příponou 4. 0. V řeči politiků (kteří mnohdy nechápou podstatu) se stal pojem průmysl 4.0 bezobsažnou frází. Řečníci obvykle uvádějí, že tento trend vyžaduje „reformu v odborném vzdělávání“. Tento požadavek vnímají i odborníci z praxe i ze škol. Předpokládají, že je to úkol právě pro ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Kdo

jiný by k tomu měl být více kompetentní? Dosud jsme ale od této instituce nezaznamenali žádnou aktivitu směřující k procesu „vzdělávání 4.0“ ani diskusi na toto téma – odezvou je jen mlčení.

Problémů k řešení je mnoho. Je potřebné podporovat zájem mládeže (a jejich rodičů) o studium na technických školách, rozvíjet jejich tvořivost, poskytnout jim příležitost k samostatné tvořivé práci a k pocitu uspokojení z „vítězství nad vzdorující hmotou“ – nadchnout a motivovat je pro studium technických oborů. Je účelné aktuálně stanovit témata a rozsah učiva (co učit a co už nikoliv, podpořit specializovanost odborných škol). Je zapotřebí hledat prostředky na moderní vybavení školních laboratoří. Učitelům umožnit trvalý profesní růst a celoživotní vzdělávání. Učitelům i studentům poskytnout příležitost poznat stav techniky v praxi a seznámit se s potřebami firem. Zajistit aktuální učebnice a učební texty, motivovat kvalifikované autory, podpořit vydavatele a odborná média k jejich publikování. Je třeba si uvědomit, že odborné vzdělávání se netýká jen mládeže, ale je potřebné vzdělávat i dospělé, zajistit jim revitalizaci kvalifikace, popř. rekvalifikaci.

Bylo by naivní očekávat řešení všech problémů jen od ministerstva školství. Mnohé by měla zajistit další ministerstva, instituce na regionální úrovni, vzdělávací instituce, firmy, školy, organizátoři mimoškolních aktivit mládeže, ale i rodiče a širší technická veřejnost. Je třeba aktivovat celospolečenský proces, který lze (poněkud nadneseně) nazvat jako „národní technické obrození“. Výsledky se nedostaví brzy, ale jsou podmínkou prosperity národní ekonomiky a konkurenceschopnosti českých firem – tedy nás všech. K tomu je nezbytná komunikace, celospolečenská diskuse a cílevědomá koncepce. K tomu je svrchované kompetentní právě ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Proto se i redakce časopisu Automa připojuje k výzvě Asociace středních průmyslových škol požadující od MŠMT komunikaci a diskusi na téma odborného vzdělávání. Pro diskusi nabízíme stránky svého časopisu i prostor na www.automa.cz. Za kolektiv redakce:

Ing. Ladislav Šmejkal, CSc., redaktor specializovaný na odborné vzdělávání a spolupráci se školami,
Ing. Petr Bartošík, šéfredaktor